

УДК 378.147:81`06

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/64-1-40>

Тетяна КОНІВИЦЬКА,

orcid.org/0000-0002-2905-9191

кандидат педагогічних наук,

викладач кафедри українознавства та міжкультурної комунікації

Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

(Львів, Україна) tvitska@gmail.com

Лідія ВЕРБИЦЬКА,

orcid.org/0000-0003-0329-4553

кандидат філологічних наук,

завідувач кафедри українознавства та міжкультурної комунікації

Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

(Львів, Україна) lidaverbitska2017@gmail.com

Оксана ПИЛИПЕЦЬ,

orcid.org/0000-0002-6083-3325

викладач кафедри українознавства та міжкультурної комунікації

Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

(Львів, Україна) opulypets362@gmail.com

ТИПОЛОГІЯ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ЧАС ВІЙНИ

У статті розглянуто питання статусу української мови в час війни, важливості розуміння української мови як маркера національної ідентичності українців. Зосереджено увагу на вивченні української мови та удосконаленні культури мовлення в системі неформальної та інформальної освіти за допомогою різноманітних відкритих електронних ресурсів.

Проаналізовано низку найпопулярніших електронних ресурсів у вивченні української мови та удосконаленні культури мовлення, зроблено спробу структуризації цих ресурсів. На основі аналізу найуживаніших онлайн-ресурсів у вивченні мови виокремлено такі групи: мовні курси на освітніх онлайн-платформах, тематичні авторські ютуб-канали, авторські проекти в соціальних мережах, тематичні телеграм-канали та мобільні застосунки цього спрямування. Коротко надано описові характеристики кожного типу та наведено відповідні приклади з посиланнями на типовий інтернет-контент. Окреслено переваги й перспективи застосування зазначених електронних ресурсів для всіх охочих вивчити українську мову чи вдосконалити навички культури мовлення.

Проаналізувавши зазначені освітні та авторські проекти у вивченні мови, автори зробили висновок, що використання теоретичного матеріалу, практичних завдань, рекомендацій, аудіоматеріалів, участь у вебінарах та розмовних мовних клубах зазначених електронних ресурсів сприяє легкому засвоєнню матеріалу та підвищує інтерес і мотивацію до вивчення рідної мови, сприяє вдосконаленню культури мовлення та більшому розумінню важливості популяризації рідної мови. Електронні ресурси характеризуються зручністю використання й легкістю доступу, займають чільне місце у вивченні мови та удосконаленні культури мовлення. Використання відкритих електронних ресурсів забезпечує доступність, наочність, індивідуалізацію та активність.

Ключові слова: культура мовлення, електронні ресурси, освітні онлайн-платформи, тематичні ютуб-канали, мобільні застосунки.

Tetiana KONIVITSKA,
orcid.org/0000-0002-2905-9191
Candidate of Pedagogical Sciences,
Lecturer at the Ukrainian Studies and Intercultural Communication Department
Lviv State University of Life Safety
(Lviv, Ukraine) tvitska@gmail.com

Lidiia VERBYTSKA,
orcid.org/0000-0003-0329-4553
Candidate of Philological Sciences,
Head of the Ukrainian Studies and Intercultural Communication Department
Lviv State University of Life Safety
(Lviv, Ukraine) lidaverbitska2017@gmail.com

Oksana PYLYPETS,
orcid.org/0000-0002-6083-3325
Lecturer at the Ukrainian Studies and Intercultural Communication Department
Lviv State University of Life Safety
(Lviv, Ukraine) opylypets362@gmail.com

TYOLOGY OF ELECTRONIC RESOURCES LEARNING THE UKRAINIAN LANGUAGE IN TIME OF WAR

The article discusses the status issue of the Ukrainian language during the war and the importance of understanding the Ukrainian language as a marker of the national identity of Ukrainians. The focus is on Ukrainian language learning and the speech culture improvement in the system of non-formal and informal education using various open electronic resources.

A number of the most popular electronic resources in Ukrainian language learning and the improvement of the speech culture are analyzed, and an attempt is made to structure these resources. Based on the analysis of the most used online resources in language learning, the following groups were identified: language courses on online educational platforms, thematic author's YouTube channels, author's projects in social networks, thematic telegram channels, and mobile applications of this direction. Descriptive characteristics of each type are briefly provided and corresponding examples are given with Internet links to typical Internet content. The advantages and prospects of using these electronic resources for everyone who wants to learn the Ukrainian language or improve their speech culture skills are outlined.

After analyzing these educational and author's projects in the study of language, it was concluded that the use of theoretical material, practical tasks and recommendations, audio materials, and participation in webinars and spoken language clubs of these electronic resources contributes to the easy assimilation of the material and increases interest and motivation to study the native language, contributes to the improvement of the speech culture and a greater understanding of the importance of popularizing the native language. Electronic resources are characterized by ease of use and ease of access and occupy a prominent place in language learning and improvement of the speech culture, the use of open electronic resources provides accessibility, visibility, individualization, and activity.

Key words: *speech culture, electronic resources, online educational platforms, thematic YouTube channels, mobile applications.*

Поставлення проблеми. Серед важливих маркерів національної державності та національної ідентичності, який безпосередньо зачепило повномасштабне російське вторгнення, є українська мова. У кризових ситуаціях посилюється роль мови як чинника національної консолідації, мірила розмежування на «свій-чужий» (НІСД, 2023). Повномасштабне російське вторгнення активізувало процес українізації. Українська мова поступово починає домінувати в тих регіонах (Південь та Схід України) і сферах (неформальне спілкування, професійна зайнятість, віртуальний простір), де тривалий час не посідала провідних позицій (НІСД, 2023). Державна політика як ніколи пови-

нна бути спрямована на розширення та забезпечення якісної мовної підготовки в екстрених умовах, підтримувати розвиток мови на всіх рівнях, сприяти вивченню та вдосконаленню рідної мови для всіх охочих, пропонуючи різноманітні форми навчання. Зрозуміло, що сьогодні це неможливо без використання численних електронних ресурсів, до яких ми пристосовувалися останнім часом не лише у зв'язку з ковідом чи воєнним станом, а й загалом завдяки розвитку інформаційних технологій. В умовах сьогодення для кожного громадянина, який хоче вивчити чи вдосконалити українську мову, важливо поєднувати різні види освіти: формальну, неформальну чи інформальну.

Аналіз попередніх досліджень, дотичних до цієї праці. Питання використання електронних ресурсів для вивчення української мови як іноземної вивчає низка дослідників, зокрема систематизувала, згрупувала та проаналізувала інтернет-ресурси для вивчення української мови як іноземної О. Вдовіна, застосування інтернет-ресурсів, інтернет-сторінок під час вивчення та викладання української мови як іноземної – Т. Фоменко, Г. Темник, Т. Мельниченко та Л. Калініченко, Л. Васецька, Л. Савченко тощо. З'являються деякі дослідження вивчення мови під час воєнного стану, зокрема дистанційні платформи для навчання й саморозвитку здобувачів вищої освіти на заняттях з «Української мови за професійним спрямуванням» під час воєнного стану охарактеризували Н. Голярдик, О. Гевко, Н. Макогончук.

Дослідники згрупували інтернет-ресурси для вивчення української мови як іноземної, умовно поділивши ці джерела на такі групи: мобільні додатки для вивчення української мови, безкоштовні онлайн-курси, інтернет-платформи, сайти, ютуб-канали, сторінки в соціальних мережах та інтернет-форуми (Вдовіна, 2020: 29). Проте в час широкомасштабної війни в Україні зацікавлення у вивченні чи удосконаленні української мови, зокрема за допомогою різноманітних засобів онлайн-ресурсів, значно зростає. Тому потребують більшого аналізу електронні ресурси вивчення та удосконалення української мови в час війни для всіх охочих українців.

В умовах сьогодення питання створення освітніх онлайн-платформ, розширення авторських проєктів та інших дотичних електронних ресурсів є надзвичайно актуальним. У нашому дослідженні ми спробуємо детальніше проаналізувати електронні ресурси вивчення мови та удосконалення культури мовлення, які вже існують, оскільки в час війни та дистанційного навчання вони можуть доповнювати та урізноманітнювати заняття в закладах освіти, слугувати для самостійного удосконалення мови для всіх українців у системі неформальної чи інформальної освіти. Вважаємо, що аналіз цих освітніх та авторських електронних ресурсів буде корисним і цікавим як для учнів та студентів в контексті вивчення мови, так і для всіх людей, які бажають вивчити чи удосконалити українську мову.

Мета статті – проаналізувати електронні ресурси вивчення української мови та удосконалення культури мовлення, окреслити переваги їх використання в час воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. З початком повномасштабного вторгнення українська мова

набуває все більшої популярності, прискорюється процес зростання рівня мовної самоідентифікації українців. Українська мова як один із наріжних каменів державності сьогодні лише зміцнюється, перехід на українську в побуті відбувається дуже швидко, а після перемоги можна очікувати розширення сфери використання української мови в усіх аспектах життєдіяльності суспільства (Соціологічна група «Рейтинг», 2022).

Найважливішою зміною за результатами нового опитування, яке замовлено Київському міжнародному інституту соціології, на думку дослідників мови, стало різке збільшення частки респондентів, які (кажуть, що) говорять у повсякденному житті переважно українською мовою, та відповідне зменшення частки російськомовних. Автора дослідження такі цифри вражають, бо співвідношення мовних груп змінювалося досить повільно, і навіть 2014 рік на це не дуже вплинув (Кулик, 2023). Також після повномасштабного вторгнення понад 1,3 млн користувачів у світі почали вивчати українську мову на знак солідарності. Як повідомляє безкоштовна онлайн-платформа для вивчення мов Duolingo у звіті за 2022 рік, зацікавленість у вивченні та вживанні української мови в кризових ситуаціях зростає за тиждень після початку війни, досягла піку в кінці березня та залишалася стабільною до кінця 2022 року (Барсукова, 2022).

У час війни всі розуміють важливість вивчення, вживання та популяризації української мови. Тому для її вивчення та вдосконалення однозначно варто використовувати всі можливості новітньої системи комунікації, зокрема електронні ресурси, різноманітні платформи дистанційного й змішаного навчання, які значно розширюють можливості отримання певної інформації та сприяють ефективному вивченню української мови, удосконаленню культури мовлення тощо. В умовах війни вдалося переосмислити не лише нові цифрові, дистанційні та педагогічні можливості, а й основні цілі освіти й те, як її оновлене бачення можна використати для розробки інструментів дистанційного навчання (Голярдик, Гевко, Макогончук, 2022: 146). Саме нинішні складні умови значно активізували розроблення різноманітних електронних ресурсів вивчення української мови.

Щодо державної підтримки популяризації вивчення української мови онлайн, то варто згадати про *Національну платформу з вивчення української мови* на сайті Міністерства культури та інформаційної політики України, де зібрано в одному місці ефективні онлайн та офлайн ресурси, а також мобільні додатки з вивчення

української мови як для українців, які хочуть підвищити рівень володіння українською мовою, так і для іноземців, які прагнуть її вивчити «з нуля». Також на сайті Уповноваженого із захисту державної мови можна знайти добірку курсів та розмовних клубів для вивчення чи вдосконалення української в різних областях країни, водночас є перелік онлайн-занять, які започаткували різні заклади й організації.

Щодо вивчення української мови чи вдосконалення культури мовлення для всіх охочих українців, які прагнуть перейти на українську мову

в час війни, виокремили найбільш популярні та безкоштовні електронні ресурси та згрупували їх, зокрема: мовні курси на онлайн освітніх платформах, мовні школи та авторські курси в соціальних мережах, тематичні ютюб-канали, мобільні застосунки, а також телеграм-канали, авторські блоги, які, як правило, доповнюють ці онлайн-платформи та авторські проекти тощо. Низку електронних ресурсів наведено на рис. 1. Проаналізуємо найпопулярніші з них, визначимо переваги й перспективи для вивчення та вдосконалення української мови.

Рис. 1. Електронні ресурси для вивчення української мови

1. *Мовні курси на онлайн-платформах.* В Україні створено спеціалізовані інформаційні ресурси української мови, якими може користуватися кожен охочий, проте значно більше є окремих курсів вивчення мови на освітніх онлайн-платформах, де є змога вивчати мову чи удосконалювати культуру мовлення не виходячи з дому та безкоштовно. Ми звернули увагу на освітні платформи, які є у відкритому доступі та які можна використовувати для саморозвитку. Охарактеризуємо їх.

Офіційний сайт української мови <<http://ukrainskamova.com/>> – інформаційний ресурс, де можна знайти всі правила української мови в одному місці, цікаву інформацію про мову, підручники, словники тощо, а також блоги для вчителів та учнів.

Mova.info <<http://www.mova.info/>> – портал про українську мову, лінгвістику, наукові статті, інформаційні ресурси, який надає можливість отримувати консультації та роз'яснення з питань, пов'язаних з українською мовою, розміщувати наукові статті, отримувати безкоштовний доступ до інформаційних ресурсів (корпус української мови, електронні словники та ін.).

Проект «Є-мова» <<https://www.emova.org.ua/about/>> – освітня платформа громадської організації «Український світ», яка має на меті створити українськомовний культурний простір. Ресурс «Є-мова» позиціонує себе як єдину комплексну онлайн-платформу, яка також має навчальні офлайн-курси у 25 містах України. Це добре відомі «*Безкоштовні курси української мови*», що залучають до навчання найкращих філологів країни та мають напрацьовані дієві методи викладання української російськомовним. Онлайн-платформа також передусім орієнтована саме на українців, що розмовляють російською мовою. На цій платформі є низка курсів як з вивчення та популяризації української мови, так і курси культурно-просвітницького характеру та курси підвищення кваліфікації вчителів, зокрема курс з ділової української мови «*Бізнес говорить українською*», «*Українська для фізиків та ліриків*», «*Мовний менеджмент в освіті та комунікативні стратегії*», «*Лайфхаки для вчителів-мовників: навчть учнів розмовляти українською (семінар)*», «*22 уроки до мовної впевненості*», «*Українська за 27 уроків*» <<https://www.emova.org.ua/courses/>>.

Освітній проєкт «Education Era» пропонує низку онлайн-курсів для вивчення української мови, зокрема «*МовиTu*» <<https://study.ed-era.com/uk/courses/course/1696>> – курс про те, як залюбитись в українську, курс для всіх, хто вчили українську в школі та університеті, проте мало

використовували в житті, хто давно хоче говорити українською, але боїться здатися смішним чи робити помилки, хто вагається: переходити на українську чи ні. Цей курс допоможе пізнати українську мову такою, як вона є, – із суржиком, афоризмами, варіативною вимовою і навіть лайкою. Також цей освітній проєкт пропонує курс «*Українська мова*» <<https://courses.ed-era.com/courses/EdEra/u102/U102/about>>, який є першим курсом з української мови та літератури.

Спільною розробкою проєктів *EdEra* та *Освіторії* є курс «*Лайфхаки з української мови, або Українська мова для дорослих і школярів*» <https://courses.edera.com/courses/Osvitoria_and_EdEra/lifehacks101/lifehacks101/about> – це хороший помічник, де кожен урок-лайфхак супроводжується робочими аркушами із завданнями для перевірки й тестами; для тренування вимови пропонують чимало скоромовок, а для кращого запам'ятовування правил використано мнемонічні підказки.

Курс «Сучасна українська мова» <<https://eduhub.in.ua/courses/suchasna-ukrajinska-mova>> від соціального інноваційного проєкту «*Освітній Хаб міста Києва*» створений на основі «Українського правопису» 2019 року, де можна здобути теоретичні знання з української мови та вдосконалити навички володіння нею.

Мовний курс «Єдині» <<https://yedyini.org/>> – це 28 днів підтримки у переході на українську мову. Протягом навчання учасники щодня отримують завдання та навчальні матеріали, які допомагають подолати мовний бар'єр, зможуть брати участь у вебінарах та розмовних клубах у своєму місті. Курс включає щоденні завдання та навчальні матеріали, вебінари та онлайн-лекції, розмовні клуби у зручному форматі (онлайн чи офлайн), аудіоматеріали для кращого засвоєння знань, а також спілкування українською у вузькому колі.

«Мова – ДНК нації» <<https://ukr-mova.in.ua/>> – це освітній проєкт для тих, хто хоче вдосконалити свої знання української мови, де троє небайдужих людей діляться закоханістю в рідну мову і мріють про те, що колись в Україні буде модно знати декілька мов, а говорити українською, що українська – це мова вільних людей.

Курс «Говоримо українською» <<https://ukraine.learningpassport.unicef.org/#/course/course-library>> розміщений на освітній платформі *Юнісеф Learning passport*, де навчають дошкільнят та учнів початкової школи, як уникати помилок, говорячи українською.

Український католицький університет також пропонує охочим відвідати онлайн-

уроки з вивчення рідної мови «Відкриті курси УКУ» <<https://open.ucu.edu.ua/course/index.php?categoryid=82>>.

Дещо в іншому форматі представлена авторська платформа вивчення української мови *ЩИТ* <<https://shchyt.pro/>>, де навчання відбувається через спілкування українською про традиції, літературу, історію, улюблені страви, цікаві місця в Україні, а в прямому етері можна запитати все, що цікавить або турбує.

Більшість освітніх онлайн-платформ пропонують безоплатні курси, які, безперечно, можна рекомендувати як один із способів вивчення української мови, удосконалення культури мовлення, саморозвитку тощо.

2. *Тематичні ютуб-канали.* Удосконалення культури мовлення на каналах у ютуб – це завжди легко, наочно. Серед найпопулярніших спеціалізованих тематичних каналів для вивчення української мови на ютуб можна виділити такі:

– експрес-уроки української від Олександра Авраменка <<https://ippo.kubg.edu.ua/ekspres-uroku>> – короткі й цікаві «експрес-уроки української», які він регулярно проводить у межах «Сніданку з 1+1». Автор із задоволенням відповідає на непрості запитання глядачів, допомагає розібратися з нюансами слововжитку, боротися з росіянізмами в мові, запам'ятовувати наголоси та нові прислів'я й приказки, підбирати правильні закінчення та ще багато-багато іншого;

– *курси культури української мови від Ірини Фаріон* <<https://www.youtube.com/@StudioFarion>> – це авторський інтерактивний курс з культури української мови на персональному youtube-каналі «Студія Фаріон». Пропонований авторський курс – це вивчення культури української мови в історичному контексті, крізь призму лексико-семантичних і граматичних категорій на всіх мовних рівнях як структурно-семантичного кордону в супротиві до московської мови;

– *програма «Лайфхак українською»* <https://www.youtube.com/playlist?list=PL9aDK_7u4r7c9u1lieLlO9kRAmq7ICDiP> – проєкт телеканалу «Суспільне. Новини», передача, що дозволяє легко та безболісно познайомитися з особливостями української мови та навчає правильно говорити українською;

– *вправи для вивчення української мови від «Тренажера з правопису української мови»* <<https://www.youtube.com/@user-xp5lq8eb1i>> – надзвичайно зручний ресурс для вивчення та засвоєння мови з великою кількістю завдань для самоперевірки, правила супроводжуються відеоуроками, а також численними онлайн-вправами. На сайті

можна знайти вправи за книжкою Бориса Антоненка-Давидовича «Як ми говоримо», тобто підготовлені за порадами, які сам автор виклав у своїй праці;

– *Гончаренко центр. Online* <https://www.youtube.com/@goncharenko_centre_online/featured> – це проєкт, де розбирають основні питання української граматики, найпоширеніші лексичні помилки та правила правопису;

– *відеокурс «Антисуржик»* <<https://www.youtube.com/playlist?list=PL8G81uosceiBm0ydzWYMF3s0AlZ0wG3G>> – серія відео Максима Прудеуса про неправильне вживання слів на роботі, у подорожах, транспорті, розмові, у відомих прислів'ях тощо;

– *«Солов'їне шоу | Хто ми є»* <<https://www.youtube.com/@SolovyineShow>> – освітньо-розважальний патріотичний проєкт, присвячений вивченню української мови та підтримці національного руху з переходу на рідну мову, де автори запрошують відомих українців позмагатися у знанні української мови;

– *«Безкоштовні курси української мови»* <<https://www.youtube.com/channel/UC6dSeYprtkKF9UaFSSmNivA>> – підвищення загального рівня володіння державною мовою громадянами України, які проживають у районах, де звужено сферу вживання української мови, і на цій основі утвердження державного статусу та міжнародного авторитету української мови;

3. *Авторські проєкти в соціальних мережах.* Серед авторських проєктів з вивчення та вдосконалення української мови, культури мовлення в соціальних мережах звернемо увагу на найбільш популярні, зокрема:

– *мовна майстерня «Слово на нОво»* <<https://www.facebook.com/SlovananOvo/>> створена представниками школи «Цвіт». Основною місією майстерні є допомога українцям, які мешкають за кордоном, вивчити або вдосконалити свій рівень української мови задля збереження національної ідентичності та національної пам'яті. Автори школи займають позицію допомоги дітям, які потребують якісної освіти, однак не мають ресурсів для забезпечення таких можливостей через війну. Саме тому школа пропонує систему грантів для українських дітей, що покинули терени нашої держави після 24 лютого;

– *«НУМО – навчаємо української мови онлайн»* <<https://www.facebook.com/annukr22>> – безплатний курс з вивчення української мови та літератури, який включає як мовні, так і літературні аспекти. Це волонтерський освітній проєкт, який об'єднав випускників та нинішніх студентів

ННІ філології КНУ імені Т. Шевченка та має на меті популяризувати українську мову та літературу серед охочих у всьому світі;

– *ШУМ* <https://www.facebook.com/shum.edu.ua/photos_by> – школа української мови для тих, хто хоче вдосконалити знання з української мови, хто хоче перейти з російської на українську. Викладачі пропонують лекції в записі, практичні заняття та розмовні клуби, а також створили телеграм-канал з корисними матеріалами та домашніми завданнями;

– *авторський проєкт «Давай займемось текстом»* <<https://www.tekstom.com/>> заснований та розвинутий з метою, щоб українська стала улюбленою мовою як мінімум для 40 мільйонів людей. Авторка пропонує сторінку в соціальних мережах, мобільні додатки, статті, події та майстер-класи, спонукає писати тексти та читати книги;

– *«Інститут мовознавства імені О.О.Потебні НАН України»* <<https://www.facebook.com/inmo.org.ua/>> поширює нові знання про мову, сприяючи духовному розвою суспільства, ділиться цікавими фактами із життя мови та тих, хто її досліджує;

– *авторський курс Андрія Шимановського «Школа техніки мови»* <https://www.instagram.com/movnyimarafon_info/> – це своєрідний «мовний марафон», де автор навчає української за допомогою невеликих відео в інстаграмі;

– *«Переходь на українську»* <<https://www.facebook.com/perehodnamovu/>> – проєкт, що розкриває історії людей, які перейшли на українську мову;

– *«Слова, що нас збагачують»* <<https://www.facebook.com/Pravdyvo/>> – сторінка з мовними цікавинками, де автори пояснюють значення слів та їх вживання, наводять відповідники російнізмів;

– *проєкт Р.І.Д.* <https://www.instagram.com/project_r.i.d/> – волонтерський проєкт про мову, де автори заохочують вчити українську з РІДними посібниками.

4. *Тематичні телеграм-канали та мобільні застосунки.* Варто зазначити, що деякі освітні платформи та більшість авторських проєктів активно розширюють свою діяльність і на інших електронних ресурсах, зокрема ведуть тематичні телеграм-канали, подкасти, авторські блоги тощо, де можна почерпнути багато цікавої й корисної інформації для вдосконалення культури мовлення. Заслужують на увагу й *телеграм-канали*, де учасники діляться цікавою інформацією та завдяки яким організують зустрічі спільноти каналу як онлайн, так і офлайн:

– *«Українська мова просто»* <https://t.me/+S2D6Wiu9_uQzZmYu>. За допомогою каналу зможете розширити словниковий запас та позбавитися російських слів;

– *«Щоденний словник»* <<https://t.me/+3CpCxrOccEE4ZTUy>> – щоденні публікації про наголоси і про правильність написання слів;

– *«Мова-ДНК нації»* <https://t.me/ukr_mova> – освітній проєкт для тих, хто хоче вдосконалити свої знання української мови;

– *«Вивчаємо українську разом»* <<https://t.me/+6AOzFAIDv7tmYTFi>> – аудіоуроки української мови;

– *«Українська мова / Саморозвиток»* <<https://t.me/+KZ8jvZZUXlhYmQu>> – канал, який допомагає вивчити українську мову (про наголоси, про правильність написання слів і вирази української мови);

– *«Словниковий запас»* <https://t.me/zapas_slv> – канал, де регулярно публікують значення слів;

– *«Грамота.UA»* <<https://t.me/gramotaua>> – канал про граматику та вживання слів;

– *«М = Моя Мова»* <<https://t.me/movonko>> – невеликі уроки з української мови. Також регулярно адміністраторка каналу проводить безкоштовні заняття з мови в ZOOM;

– *«Мова ДНК Нації»* <https://t.me/ukr_mova> – телеграм-канал освітнього проєкту, мета якого допомогти вдосконалити знання з української мови.

– Мобільні застосунки за зручністю використання й легкістю доступу займають чільне місце у вивченні мови чи вдосконаленні культури мовлення. Пов'язане це насамперед із можливістю доступу, великим вибором наявних нині застосунків, одночасного встановлення декількох, налаштування та вибору мови інтерфейсу, вибору рівня складності тощо (Барсукова, 2022: 29). До найбільш вживаних належать такі мобільні застосунки:

– *«Вивчіть лексику: Українська»* <<https://play.google.com/store/apps/details?id=net.languagecourse.vt.uk>> – це лексичний тренажер для вивчення мови;

– *«Вчимо і граємо. Українська мова»* <https://play.google.com/store/apps/details?id=free.langame_ua.rivex> – захоплива та розвивальна гра є мобільним репетитором для самостійного вивчення лексики й фонетики початкового рівня, а список слів спеціально підібраний з різних тем, які використовують в повсякденному житті;

– *«Mova. ДНК Нації»* <<https://apps.apple.com/ru/app/id1061415385>> – додаток, в якому безліч ілюстрацій зі стислими правилами й ціка-

вими вправами, у розважальній формі допомагає вивчати правила та особливості української;

– «Вчити українську мову» <<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.funeasylearn.ukrainian>> – абетка з усіма правилами читання, необхідні слова й практичний розмовник в рамках одного додатку;

– «Вивчайте українську мову» <<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.funeasylearn.ukrainian>> – абетка з усіма правилами читання, необхідні слова і практичний розмовник в рамках одного застосування;

– «Глумачний словник Української мови» <<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.ttdictionary.ukrain>> – український безкоштовний онлайн-словник з легким і функціональним інтерфейсом;

– «Давай займемось текстом» <<https://www.tekstom.com/application>>, де автори поєднують ігри, навчальні курси та спільноту.

Проаналізовані електронні ресурси характеризуються зручністю використання, легкістю в доступі та займають чільне місце у вивченні мови та вдосконаленні культури мовлення в час активного переходу на українську мову. Використання навчального матеріалу, зокрема аудіо-матеріалів, виконання практичних завдань, участь у розмовних клубах зазначених електронних ресурсів допомагає легкому засвоєнню матеріалу та підвищує мотивацію до вивчення рідної мови, сприяє вдосконаленню культури мовлення. Як зазначають дослідники, завдяки використанню відкритих електронних ресурсів реалізуються принципи доступності, індивідуалізації, наочності, свідомості та активності (Фоменко, 2021: 175).

Висновки й перспективи подальших розвідок. Досліджуючи питання вивчення рідної мови в час війни, можемо впевнено стверджувати, що сьогодні є надзвичайно багато різноманітних електронних ресурсів вивчення чи вдосконалення української мови, проте й надалі простежується тенденція до їх збільшення в системі неформальної та інформальної освіти: створюють онлайн-платформи як для дітей, так і для дорослих, з'являються нові авторські онлайн-проекти, мовні школи перебудовують навчання відповідно до запитів суспільства, адже вдосконаливати культуру мовлення ми повинні повсякчас, при звичаючись до різноманітних викликів життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барсукова О. 1,3 млн людей почали вчити українську: які мови були популярні в Duolingo цього року. Українська правда. 10 груд. 2022. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/12/10/251781/> (дата звернення: 17.06.2023 р.).
2. Вдовіна О.О. Аналіз інтернет-ресурсів для вивчення української мови як іноземної. *Молодий вчений*. 2020. № 7.1 (83.1). С. 28–31.
3. Голярдик Н., Гевко О., Макогончук Н. Дистанційні платформи для навчання і саморозвитку здобувачів вищої освіти на заняттях з «Української мови за професійним спрямуванням» під час воєнного стану. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України*. Серія: Педагогічні науки. № 2(29) 2022. С. 138–151.
4. Кулик В. Мова та ідентичність в Україні на кінець 2022-го. Збруч. 07.01.2023 року. URL: <https://zbruc.eu/node/114247> (дата звернення: 17.06.2023 р.).
5. Мельниченко Т., Калініченко Л. Використання інтернет-ресурсів у навчальному процесі. *Науковий вісник Львівської академії*. Серія: Педагогічні науки. 2022 р., Випуск 11. С. 132–140.
6. Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД). Українська мова під час війни: ключові тенденції розвитку. Національний інститут стратегічних досліджень НІСД. 20 березня 2023 року. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ukrayinska-mova-pid-chas-viyny-klyuchovi-tendentsiyi-rozvytku> (дата звернення: 17.06.2023 р.).
7. Соціологічна група «Рейтинг». Шосте загальнонаціональне опитування: мовне питання в Україні (19 березня 2022). Соціологічна група «Рейтинг». 25 березня 2022. URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/language_issue_in_ukraine_march... (дата звернення: 17.06.2023 р.).
8. Фоменко Т. М. Застосування інтернет-ресурсів під час вивчення української мови як іноземної. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2021 р., № 74, Т. 3. С. 174–177.

REFERENCES

1. Barsukova O. (2022) 1.3 mln liudei pochaly vchyty ukrainsku: yaki movy byly populiarni v Duolingo tsohoric [1.3 million people began to learn Ukrainian: what languages were popular in Duolingo this year.]. *Ukrainska pravda*. Ukrainian truth. December 10, 2022. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/12/10/251781/>. [in Ukrainian].
2. Vdovina O.O. (2020) Analiz internet-resursiv dlia vyvchennia ukrainskoi movy yak inozemnoi [Internet resources analysis for learning Ukrainian as a foreign language.] *Molodyi vchenyi*. Young scientist. 2020. № 7.1 (83.1). S. 28–31. [in Ukrainian].
3. Holiardyk N., Nevko O., Makohonchuk N. (2022) Dystantsiini platformy dlia navchannia i samorozvytku zdobuvachiv vyshchoi osvity na zaniattiakh z "Ukrainskoi movy za profesiinym spriamuvanniam" pid chas voiennoho stanu [Remote platforms for training and self-development of applicants for higher education in classes on the "Ukrainian language for professional orientation" during martial law] *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby*

Ukrainy. Serii: Pedagogical Sciences. Collection of scientific works of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine. Series: Pedagogical Sciences. № 2(29) 2022. S. 138–151. [in Ukrainian].

4. Kulyk V. (2023) Mova ta identychnist v Ukraini na kinets 2022-ho [Language and identity in Ukraine at the end of 2022.] Zbruch. 07.01.2023. URL: <https://zbruc.eu/node/114247>. [in Ukrainian].

5. Melnychenko T., Kalinichenko L. (2022) Vykorystannia internet-resursiv u navchalnomu protsesi [The use of Internet resources in the learning process] Naukovyi visnyk Lotnoi akademii. Serii: Pedagogical Sciences. Scientific Bulletin of the Flight Academy. Series: Pedagogical Sciences. 2022, Issue 11. S. 132–140. [in Ukrainian].

6. NISS (2023). Ukrainska mova pid chas viiny: kliuchovi tendentsii rozvytku [Ukrainian language during the war: key trends in development]. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen. National Institute for Strategic Studies (NISS). 20.03.2023. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ukrayinska-mova-pid-chas-viiny-klyuchovi-tendentsiyi-rozvytku>. [in Ukrainian].

7. Sotsiologichna hrupa “Reitynh” (2022). Shoste zahalnonatsionalne opytuvannia: movne pytannia v Ukraini [Sixth national poll: language issue in Ukraine]. Sotsiologichna hrupa “Reitynh”. Sociological group “Rating”. March 25, 2022. URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/language_issue_in_ukraine_march... [in Ukrainian].

8. Fomenko T. M. (2021) Zastosuvannia internet-resursiv pid chas vyvchennia ukrainskoi movy yak inozemnoi [The use of Internet resources when learning Ukrainian as a foreign language.]. Pedagogika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh. Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools. 2021, No. 74, T. 3. P. 174–177. [in Ukrainian].